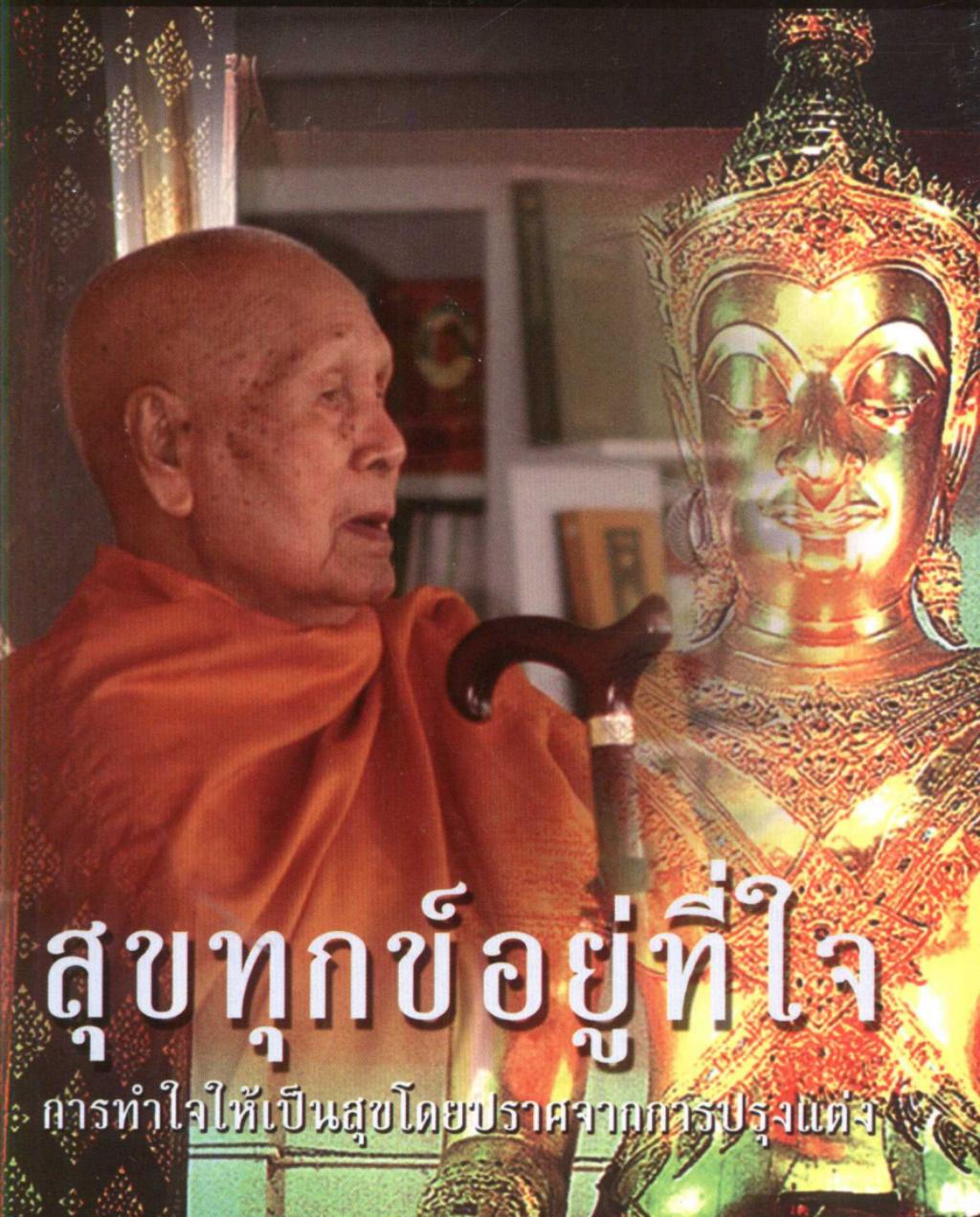

ມຣດກອຣມ

ພຣະພຣಹມມັງຄລາຈາຈາຍ ໂລວງພ່ອປໍລູງລູນທກິກ
ຈາກອຣມຈາຕີ ၀၀ ພ.ມ. ၂၄၄၄ ຄືນສູ່ອຣມຈາຕີ ၀၀ ຕ.ມ. ၂၄၅၀

ສຸຂທຸກບ້ອຍໜໍ້ໄຈ

ການທໍາໄຈໃຫ້ເປັນສຸຂໂດຍປຣາຈາກການປຽງແຫ່ງ

ສຸຂທຸກຂໍອຍ່າງໃຈ

ການທຳໃຈໃຫ້ເປັນສຸຂໂດຍປຣາສຈາກການປຽບແຕ່ງ

ພຣະພຣມມັງຄລາຈາຮຍ໌ (ຫລວງພ່ອປໍ່ມູນນັນທກິກຊູ)

ເພື່ອກາຮຽນຄວບຄຸມຈິຕ ໄຈໃຫ້ອຸ່ນໃນສກາພທີ່ສູກຕ້ອງ

ເພື່ອກາຮັບເປັນສຸຂໂດຍປຣາສຈາກການປຽບແຕ່ງ

ChangeFusion ສສສ.

ເກຣລ່າຍຈິຕວາສາ

VolunteerSpirit Network

CC BY NC SA 3.0 Unported License ເນື້ອກາຮັນມີຄວາມໃຊ້ເສີມຍາວຍມູນາ Creative Commons Attribution-Noncommercial-Share Alike
ການມານວາດໄນ້ເອກາະກຳໃໝ່ໄປໃໝ່ແລະເມືອງພະຈິກໄດ້ໃຊຍ່ດ້ວຍອ້າງອັນແພລັງກ່າວ ກ່າວທາໄປໄໝເພື່ອ
ການຄ່າ ແລະ ເຊື້ອງໄວ້ສຶກຍາວຍມູນາພົມເຕີຍກັນນີ້ມີຄວາມພະຍາຍານທີ່ຕ້ອນແປ່ງ ເວັນພະຍາຍານບັນຍົດຂ່າຍົນ

คำนำ

ปณัญญาสหัติ โน อิธ ทุกเช สุขานิ วินทติ

คนมีปัญญา ถึงแม้ตกรุกข์ ก็ยังหาสุขพบ

พุทธศาสนาสุภาษิตที่ได้ยกมากล่าวข้างต้น เป็นพระราชนะขององค์สมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณแก่พุทธศาสนา Nikhun thang hlay ปรากฏนาให้ได้ล่วงพันจากความทุกข์ทั้งปวง พุทธศาสนาสุภาษิตทั้งหลายจึงเป็นสุภาษิตที่พระเดชพระคุณ พระพรหมมังคลาจารย์ หลวงพ่อปัญญานันทภิกขุ ได้อัญเชิญมาป้าฐานกถาเทศนาอบรมสั่งสอนพุทธศาสนา Nikhun ooyut ตลอดเสมอมา

ป้าฐานกถาธรรมเรื่องนี้ ได้กล่าวถึงเรื่อง สุขทุกข์อยู่ที่ใจ... การทำใจให้เป็นสุขโดยปราศจากการปั่นป่วน ขันสาธุชน พึงใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต เพื่อความสงบสุขอันจักบังเกิดขึ้นแก่ตนเองครอบครัวและสังคมสืบไป

ธรรมสภา ขอกราบນมัสการขอぶพระคุณ พระเดชพระคุณหลวงพ่อปัญญานันทภิกขุ ที่ได้เมตตาให้ธรรมสภาระและสถาบันบันลือธรรม จัดพิมพ์พระธรรมคำสอนอันมีค่ายิ่งออกเผยแพร่ เพื่อความเจริญแพร่หลายแห่งธรรมและความเจริญงอกงามแห่งปัญญาจักบังเกิดแก่พุทธศาสนา Nikhun โดยทั่วโลก

ด้วยความสุจริต หวังดี
ธรรมสภาราตนากำลังให้โลกพับกับความสงบสุข

สารบัญ

สุขทุกข์อยู่ที่ใจ : การทำใจให้เป็นสุขโดยปราศจากการป্রุงแต่ง ความสุข ความทุกข์...ล้วนเกิดจากจิตใจ	๗
ควบคุมจิตใจให้อยู่ในสภาพที่มีความคิดถูกต้อง	๙
หลักธรรมเพื่อสร้างสุขแก่จิตใจ	๙
คำสอนของพระผู้มีพระภาคเป็นความจริง	๑๐
ปฏิบัติตามทางของพะองค์ จักพบแต่ความสุข	๑๐
พุทธบริษัทต้องเป็นผู้รู้ ผู้ดื่น ผู้เบิกบานแจ่มใส	๑๑
อาหารล่อเลี้ยงจิตใจให้มั่นคง เชี่มแข็ง	๑๑
พระธรรม...สร้างความคิดเห็นให้ถูกต้อง	๑๒
จิตใจที่เป็นสุขโดยไม่ได้รับการป্রุงแต่ง	๑๓
โลกีย์ปัญญา : ปัญญาที่คลุกคลีอยู่กับโลก	๑๔
สุขที่ไม่ต้องกลับมาทุกข์อีก	๑๔
สุขที่เจือด้วยเครื่องล่อเครื่องจูงใจ	๑๕
“ได้” กับ “เสีย” สร้างปัญหาเท่ากัน	๑๖
ไม่มีอะไรได้ ก็ไม่มีอะไรเสีย ก็ไม่เป็นทุกข์	๑๖
ทำใจให้รู้เท่าทันในสิ่งทั้งปวง	๑๗
ทุกสิ่งที่พระพุทธองค์สอน เป็นเรื่องที่ทำได้ทั้งสิ้น	๑๘
รัศมีแห่งธรรมะ	๑๙
จิตที่เข้าถึงธรรม...ย่อมมีความสุข	๒๐

เมื่อรู้จักปลงรู้จักรวง อญี่ที่ไหนก็เป็นสุข	๒๑
ถูกทั้งคู่...คือผิดทั้งคู่ และทุกขอทั้งคู่	๒๒
อยู่ในสังคมอย่างไรให้เป็นสุข	๒๓
ิตใจมีศีลธรรม ทำให้เกิดความสุข	๒๔
ละเสียชีวิตร่วม ทำให้เกิดความสุข	๒๕
ใจมีศีลธรรม ทำให้เกิดความสุข	๒๖
ใจมีศีลธรรม ทำให้เกิดความสุข	๒๗
ใจมีศีลธรรม ใจมีความสุข	๒๘
ใจมีศีลธรรม ใจมีความสุข	๒๙
ใจมีศีลธรรม ใจมีความสุข	๓๐
ใจมีศีลธรรม ใจมีความสุข	๓๑
ใจมีศีลธรรม ใจมีความสุข	๓๒
ใจมีศีลธรรม ใจมีความสุข	๓๓
ใจมีศีลธรรม ใจมีความสุข	๓๔
ใจมีศีลธรรม ใจมีความสุข	๓๕
ใจมีศีลธรรม ใจมีความสุข	๓๖
ใจมีศีลธรรม ใจมีความสุข	๓๗
ใจมีศีลธรรม ใจมีความสุข	๓๘
ใจมีศีลธรรม ใจมีความสุข	๓๙
ใจมีศีลธรรม ใจมีความสุข	๔๐
ใจมีศีลธรรม ใจมีความสุข	๔๑
ใจมีศีลธรรม ใจมีความสุข	๔๒
ใจมีศีลธรรม ใจมีความสุข	๔๓
ใจมีศีลธรรม ใจมีความสุข	๔๔
ใจมีศีลธรรม ใจมีความสุข	๔๕
ใจมีศีลธรรม ใจมีความสุข	๔๖

- อย่าตามใจตัว...แต่ต้องตามใจพระ
การตามใจพระ คือ...
ตามหลักการในทางพระศาสนา

ปัญญานันทภิกขุ

- คนที่มีความเจริญก้าวหน้าในชีวิตนั้น

ล้วนแต่เป็นคนที่รู้จักเอาชนะตัวเอง
...ขึ้นใจตัวเองไว้ได้ทั้งสิ้น

คนเรา...จะเป็นอะไรได้สำเร็จย่อมอยู่ที่การกระทำ
ไม่ใช่เป็นเพระความการทำให้เราเป็น

หรือเพระอะไรมาคลบบันดาลให้เราเป็น
ถ้าท่านประณญาจะเป็นใหญ่

...จรดตั้งต้นจากจุดน้อยไปก่อน

ถ้าตีก็มีความสูงเท่าได...รากมันก็ต้องลึกไปเช่นกัน

การสร้างตนก็เป็นเช่นนั้น

หากของความยิ่งใหญ่อยู่ที่ความอ่อนน้อมถ่อมตน

...ความเชื่อฟัง และ...ความมีวินัย นั่นเอง

อมตวาจาปัญญาณทกิกขุ

ສຸຂທຸກ່ອຍໝໍໃຈ

การทำໃຈให้ເປັນສຸຂໂດຍປ່າສຈາກກາງປຽງແຕ່ງ

ມູາຕີໂຍມພຸທຄບຮີ້າຫົ່ວໜ້າ

ນ ບັດນີ້ ຄື່ງເວລາຂອງກາງຝຶກພັກຄານຮ່ວມະ
ອັນເປັນໜັກຄຳສອນໃນທາງພຣະພຸທຄາສະນາແລ້ວ ຂອໃຫ້
ທຸກທ່ານອູ່ໃນອາກາຮັງບ ຕັ້ງອົກຕັ້ງໃຈຝຶກດ້ວຍດີ ເພື່ອໃຫ້ໄດ້
ປະໂຍ່ນອັນເກີດຂຶ້ນຈາກກາງຝຶກສົມຄວແກ່ເວລາ

ຄວາມສຸຂ ຄວາມທຸກ່...ລ້ວນເກີດຈາກຈິຕໃຈ

ໃນຮະຍະນີ້ອາກາສມັນຮ້ອນ ຈິຕໃຈກີ່ພລອຍຮ້ອນໄປ
ກັບອາກາສດ້ວຍ...ເຮົາຍ່າຮ້ອນໄປກັບອາກາສ ທຳໃຈໃຫ້ເຢັນໆ
ໃຫ້ສບາຍໆ ອີກໄມ່ກີ່ວັນເດືອນເມພາຍນົກຈະໜົດເດືອນໄປ
ແລ້ວກີ່ຂຶ້ນເດືອນພຖ້າພາກມ ຜົນກີ່ເວີມຈະມາກັນບ້າງແລ້ວ

ความเป็นอยู่ตามธรรมชาติมันก็เป็นอย่างนั้น เปลี่ยนไปตามวาระ ถึงหน้าร้อน...พันหน้าร้อนก็หน้าฝน...พันหน้าฝนก็หน้าหนาว...พันหน้าหนาวก็หน้าร้อน มันว่ากันไปเรื่อยไป ตั้งแต่สร้างโลกามันก็เป็นอยู่อย่างนี้ มนุษย์ก็อยู่กันมาได้ไม่ลำบากเดือดร้อนอะไรมากเกินไป

ความสุขความทุกข์มันอยู่ที่ใจของเรา...เราคิดเอาแล้วมันก็เป็นไปตามความคิดของเรา

ถ้าเราคิดให้ถูก มันก็เป็นไปในทางถูก

ถ้าคิดผิดก็เป็นไปในทางผิด

คิดให้เป็นทุกข์ก็นั่งเป็นทุกข์

คิดให้เป็นสุขก็นั่งสบายใจ

สิ่งทั้งหลายเกิดจากความคิดของเราทั้งนั้น

ควบคุมจิตใจให้อยู่ในสภาพที่มีความคิดถูกต้อง

เพราะฉะนั้น การศึกษาพระศาสนา หรือว่าการปฏิบัติกิจในพระศาสนา ก็มีจุดหมายสำคัญอยู่ที่ว่า ควบคุมจิตใจของเราให้อยู่ในสภาพที่มีความคิดถูกต้อง นี่เป็นเรื่องใหญ่ เป็นเรื่องสำคัญ เพราะว่าจิตของคนเรา

นี่ถ้าตั้งไว้ผิดแล้ว มันทำร้ายเราแรงยิ่งกว่าโจรหรือศัตรู
ทำร้ายแก่เรา แต่ถ้าตั้งไว้ถูกแล้ว...จะเกิดเป็นคุณเป็นค่า
แก่ชีวิตของเรามาก

หลักธรรมเพื่อสร้างสุขแก่จิตใจ

เราจะจึงต้องศึกษาว่า เราจะทำอย่างไรจึงจะตั้งใจ
ให้ถูก ทำอย่างไรเรียกว่าตั้งใจไว้ผิด ให้รู้ว่าถูกผิดมัน
แตกต่างกันอย่างไร สุขกับทุกข์แตกต่างกันอย่างไร
ดีกับชั่วแตกต่างกันอย่างไร ให้เห็นชัด อย่าเอาไปปนกัน
อย่าเอาสุขเป็นทุกข์ เอาทุกข์เป็นสุข เขายังเป็นชั่ว เขายัง
เป็นดี เอกความเสื่อมมาเป็นความเจริญ เอกความเจริญ
ไปเป็นความเสื่อม อย่างนี้เรียกว่ามันปนกันให้ยุ่งไปหมด
 เพราะเราไม่รู้ชัดเห็นชัดในเรื่องนั้น

การที่เราจะรู้ชัดเห็นชัด ต้องศึกษาหลักเกณฑ์
หลักเกณฑ์นั้นก็มีอยู่ในคำสอนทางพระศาสนา โดย
เฉพาะพระพุทธศาสนาของเรานั้น ได้วางหลักเกณฑ์อัน
ถูกต้องไว้ ให้เราเอาไปเป็นเครื่องมือสำหรับวินิจฉัยว่า
อะไรมาก อะไรมาก อะไรมาก อะไรมาก...

คำสอนของพระผู้มีพระภาคเป็นความจริง

คำสอนที่พระผู้มีพระภาคสอนไว้นั้น เป็นกลาง เป็นความจริง เป็นสิ่งที่ควรจะมาลงบก็ไม่ได้ ทำให้เป็นอื่น ไปก็ไม่ได้

อันได้พระองค์ว่า ให้ว่าอย่างไรก็เป็นอย่างนั้น เป็นสักจะเป็นความจริง เพราะว่าผู้รู้คือพระผู้มีพระภาค รู้ด้วยจิตใจที่ลึกซึ้ง คิดค้นอยู่เป็นเวลานานจึงเข้าใจสิ่งนั้น แจ่มแจ้ง แล้วก็พุดออกมากให้คนได้รู้ได้เข้าใจ พุดจากจิตใจที่บริสุทธิ์ไม่เข้าครอบครองใด แต่ถ้าจะเข้าก็เรียกว่าเข้าข้างธรรมะ อันเป็นสิ่งถูกต้อง

ปฏิบัติตามทางของพระองค์ จักพบแต่ความสุข

พระองค์จึงได้ตรัสทางหลักเกณฑ์ไว้ หลักเกณฑ์แต่ละเรื่อง ล้วนแต่เป็นสิ่งมีประโยชน์ เป็นแนวทางชีวิต ที่เราควรจะนำมาปฏิบัติในชีวิตประจำวันของเราทั้งนั้น และเป็นความจำเป็นที่เราจะต้องนำมาปฏิบัติ เพราะถ้าเราไม่ปฏิบัติ เรายังจะเป็นทุกข์ เราจะเกิดปัญหาในชีวิตประจำวัน ไม่สมกับว่าเราเป็นพุทธบริษัท

พุทธบริษัทต้องเป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานแจ่มใส

พุทธบริษัทต้องเป็นผู้รู้ ต้องเป็นผู้ตื่น ต้องเป็นผู้ที่มีความเบิกบานแจ่มใส เพราะความคิดถูกต้อง การพูดถูกต้อง การกระทำถูกต้อง มีความเห็นถูกต้องอยู่ตลอดเวลา จิตใจเกียร์อ้มเบิกบานแจ่มใส ไม่มีความชุ่นมัว ก็จะขึ้นในใจของเรา

เพราะเราเห็นชัดในเรื่องอย่างนั้น พวกราจีได้มารักษาภัยในรูปอย่างนี้ พอถึงวันอาทิตย์ ก็ถือว่าเป็นกิจประจำวันประจำชีวิต... ณ วันก็คิดถึงว่า วันอาทิตย์ เรายังจะไปวัด ไปฟังธรรม ไปเพิ่มความรู้ความเข้าใจ ถ้าเปรียบเหมือนหม้อแบตเตอรี่ ก็เรียกว่าเรามาชาร์จ ให้มีกำลังไฟเพิ่มขึ้นจะได้มีแสงสว่าง เวลาใดจะใช้มัน ก็ใช้ได้ทันท่วงที สภาพจิตของเราทุกคนก็เป็นเช่นนั้น

อาหารหล่อเลี้ยงจิตใจให้มั่นคง เช้มแข็ง

...เรามาวัด ก็เท่ากับว่าเรามาเพิ่มกำลังภายในให้จิตใจเรามั่นคงเช้มแข็ง มีความเห็นถูกต้องอยู่เป็นประจำแล้วก็ไปทำงานในโลกในชีวิตประจำวัน ณ วัน พอกครบ

เจ็ดวันก็มาชำราสสาง มาเพิ่มกำลังให้ตัวเราเองอีกครั้งหนึ่ง ถ้าเป็นอยู่อย่างนี้แล้วชีวิตของเราก็จะไม่เสื่อมไม่เสียหายอย่างใด

แม้เราจะผลอไปบ้าง ประมาณที่ไปบ้าง...ก็ไม่เกินเจ็ดวัน เพราะพอถึงวันที่ ๗ เราก็มาวัด มาวัดเราก็ได้รับคำเตือน คำบอก จากพระสงฆ์ที่มีหน้าที่ซื้อบอกให้เราเข้าใจ เรายกจะได้รู้ได้เข้าใจในสิ่งนั้นนี้ ได้เปลี่ยนชีวิต จิตใจเข้าหาความถูกต้องต่อไป ก็จะเป็นความก้าวหน้าที่ถูกต้องในชีวิตประจำวันที่ถูกต้องต่อไป จึงได้กระทำกันสม่ำเสมอ ญาติโยมที่มาฟังธรรมก็มาอยู่เป็นประจำมาอยู่ตั้งนานแล้วไม่เบื่อไม่หน่าย

พระธรรม...สร้างความคิดเห็นให้ถูกต้อง

สิ่งที่เป็นของโลกามันมีวันเบื่อ ดูหนังเรื่องเดียว ก็เบื่อแล้ว ถ้าไปที่ไรมน้ำชาเยื่องนั้น ชาเยื่องนั้น เรายกจะเบื่อไม่อยากจะไปดู หรือว่าเราทำอะไรที่ชำนาญ เรา ก็เบื่อหน่าย แต่ว่าถ้ามาวัด มาฟังธรรม มันไม่เกิดความเบื่อหน่าย หนังสือธรรมะก็เหมือนกัน เรายกอ่านแล้วเราก็

ไม่เป็นหน่วย อ่านแล้วอ่านอีก เรื่องบางเรื่องเราอ่านตั้งหลายสิบครั้ง ก็ยังไม่รู้จักเบื้อง อ่านได้ตลอดเวลา เพราะมันเป็นเรื่องที่อ่านแล้วสบายใจ อ่านแล้วเกิดความคิดความเห็นที่ถูกต้องขึ้นมา มันเป็นความสุขในภายใต้เรา ซึ่งไม่เป็นหน่วย ซึ่งไม่เหมือนกับเรื่องอื่น...

จิตใจที่เป็นสุขโดยไม่ได้รับการปูชนียแต่ง

ผู้ที่มาวัดอยู่บ่อยๆนั้น ไม่ค่อยมีความยุ่ง เพราะว่า เราได้มีแสงสว่างประจำใจ แต่คนที่ไม่ค่อยได้เข้าวัดไม่ได้พึงธรรม มักเกิดปัญหาขึ้นในชีวิตด้วยประการต่างๆ เมื่อกีดปัญหา ก็ไม่รู้จักปัญหา ไม่รู้เหตุของปัญหา ไม่รู้วิธีแก้ปัญหา ปัญหามักก่อเพิ่มขึ้นในใจของเรามากขึ้น เราจึงเต็มไปด้วยความทุกข์ความเดือดร้อน ฉะนั้นเมื่อเราไม่อยากพบกับสิ่งนั้น เราจึงได้ทำกันในรูปอย่างนี้

ความจริงแล้วการพูดธรรมะให้คนฟังนั้น ต้องทำบ่อยๆ ทำมากที่มากแห่ง คนจะได้รู้จะได้เข้าใจอะไรกันมากขึ้น ให้เรานึกถึงสังคมปัจจุบันว่า มีความเป็นอยู่กันอย่างไร เป็นอยู่กันด้วยความไม่มีหลักเกณฑ์ในจิตใจ

แล้วก็ทำอะไรสูงๆ เป็นไปได้กัน ข่มเหงกัน เอาร์ด
เอาเปรียบกันด้วยประการต่างๆ

โลเกียปัญญา : ปัญญาที่คุ้นเคยลืมอยู่กับโลก

แม้คนที่มีการศึกษา เป็นปัญญาชน แต่ว่าเป็น
ปัญญาประเภทที่เข้าเรียงกว่า โลเกีย โลเกียปัญญา...
ปัญญาที่ไปคุ้นเคยลืมอยู่กับโลกตลอดเวลา ก็ยังสร้าง
ปัญหา สร้างความทุกข์ความเดือดร้อน ไม่มีปัญญาที่
จะข้ามโลก ไม่มีปัญญาที่จะรู้เท่าทันในเรื่องของโลก
อย่างแท้จริง จิตใจยังตกต่ำอยู่ ยังมีความประพฤติ
มีความคิดไม่ถูกไม่ต้องกันอยู่ตลอดเวลา เพราะขาด
ปัญญาอีกประเภทหนึ่ง

สุขที่ไม่ต้องกลับมาทุกข์อีก

คล้ายๆ กับว่า... คนมีตาเดียว ตาข้างหนึ่งบอด มอง
อะไรไม่เห็น ข้างหนึ่งมองเห็น แต่เห็นอยู่ข้างเดียว เห็น
แต่ในด้านวัตถุ เห็นในด้านโลเกีย แต่ไม่เห็นในด้านที่
จะข้ามโลกไปซึ่งเรียกว่า โลภุตตะ แล้วก็ไม่เข้าใจว่ามัน

จะให้ความสุขอย่างไร เพราะเขากับความสุขในทางวัตถุ เคยกับความสุขเพรำมีเพราะได้สิ่งนั้นสิ่งนี้ไม่เคยกับความสุขในเรื่องที่ว่า ไม่ต้องมีก็เป็นสุข ไม่ต้องได้ก็เป็นสุข มันเป็นสุขที่ใจ...จิตใจของเรางบ ไม่วุ่นวาย ไม่เคร้าห์มอง ความสุขแบบนั้นเรามองไม่ค่อยเห็น เพราะไม่รู้ไม่เข้าใจไม่เคยประสบ

แต่ถ้าได้พบด้วยใจตนเองสักครั้งหนึ่ง เมื่อเราเป็นสุขในรูปอย่างนั้น เราก็พูดกับตัวเราเองได้ว่า มันดีกว่าความสุขเมื่อก่อน เป็นความสุขที่ไม่ต้องทุกข์อีกในภายหลัง ความสุขที่เกิดจากการมีการได้...มันเป็นความสุขที่ต้องทุกข์ในภายหลัง เพราะความสุขจากวัตถุนั้นมันต้องมีทุกข์ตามมา

สุขที่เจือด้วยเครื่องล่อเครื่องจูงใจ

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า อาภิสสุขคือความสุขที่เจือด้วยเครื่องล่อเครื่องจูงใจ มีปริมาณเท่าได ความทุกข์ก็มีปริมาณเท่านั้น เราสุขเพราะเรื่องอะไรเท่าได เราก็ต้องทุกข์ เพราะเรื่องนั้น ทำไม่จึงต้องเป็นทุกข์...

ก็ เพราะว่าสิ่งทึ้งหลายมันไม่คงที่ มีการเปลี่ยนแปลงไป
มันอาจจะแตกจะหายไปเมื่อใดก็ได้ เรายังต้องเป็นทุกชี
พราะสิ่งนั้น

“ได้” กับ “เสีย” สร้างปัญหาเท่ากัน

คนใดพอใจมากมักก็ทุกข์มาก เช่นเราพอใจใน
วัตถุใดมาก พอวัตถุนั้นแตกเราเป็นทุกข์ เราพอใจใน
คนใดมาก เมื่อคนนั้นตายจากเราไป เราจะมีแต่ความ
ทุกข์ความเดือดร้อนใจ มันเป็นอย่างนั้น

“ได้” กับ “เสีย” มันสร้างปัญหาเท่ากัน

เมื่อ “มีได้” มันก็ “เสียได้”

เมื่อเสีย...ก็เกิดความทุกข์เดือดร้อนขึ้นในจิตใจ

ไม่มีอะไรได้ ก็ไม่มีอะไรเสีย ก็ไม่เป็นทุกข์

แต่ถ้าใจเราถูกสักว่าไม่มีอะไรได้ ไม่มีอะไรเสีย ใจ
เรา ก็ไม่ต้องเป็นทุกข์ เพราะเราไม่ได้มีอะไร เราไม่ได้เสีย
อะไร เรา ก็ไม่สูญเสียอะไร ให้ถือว่าถ้าเมื่อมีเรื่องได้ก็
ต้องมีเรื่องเสีย เมื่อ “มี” มันก็ต้องมีเรื่อง “ไม่มี” คู่กันไป

ตลอดเวลา แต่ถ้าเมื่อได้ใจเราเข้าถึงสภาพว่า ไม่มีอะไร
ที่จะได้ ไม่มีอะไรที่จะเสีย เราเก็บเป็นคน “ไม่ได้ไม่เสีย”

เหมือนกับนักการพนัน...เมื่อ มี “ชนะ” มันก็ต้อง
มี “แพ้” เมื่อแพ้ก็ต้องเป็นทุกข์ แล้วก็คิดแก้ตัว มันก็
ไปกันใหญ่ไม่รู้จักจบไม่รู้จักสิ้น เรื่องวัตถุที่เรามีเราได้
มันก็เป็นสภาพเช่นนั้น

ทำใจให้รู้เท่าทันในสิ่งทั้งปวง

ฉะนั้น เราควรจะได้ทำใจให้รู้เท่าทันต่อสิ่งนั้น
เมื่อมีอะไรเกิดขึ้นกับไม่มี ได้อะไรก็เหมือนกับไม่ได้
ถ้าเราไม่มี เราไม่ได้ เราไม่เสีย เมื่อเราไม่เสีย เรา
ไม่ต้องเป็นทุกข์อะไร มันดีไหม...ถ้าเราคิดอย่างนั้น?

ญาติโยมก้มองเห็นว่ามันดี แต่ว่าเรายังทำไม่ได้
 เพราะว่าเรยังไม่ได้เริ่มฝึกหัด ไม่ได้เริ่มปฏิบัติในเรื่อง
 อย่างนั้น ไม่ได้เคยคิดในรูปอย่างนั้น จึงต้องมาเริ่มฝึกหัด
 ปฏิบัติหัดคิดหัดนึกในรูปอย่างนั้นเสียบ้าง ค่อยสอน
 ตัวเราเองเมื่อมีอะไรเกิดขึ้น ก็ให้รู้ว่ามันเกิดขึ้นอย่างไร
 แล้วมันจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร มันจะดับไปอย่างไร

เรารู้ไว้ล่วงหน้า เวลา�ันเปลี่ยนแปลงไปเราก็ไม่เป็นทุกข์
ไม่ต้องร้อนอกร้อนใจ เพราะสิ่งเหล่านั้น

อันนี้เป็นเรื่องที่เราจะต้องฝึกกระทำ ฝึกการคิด
ฝึกการมอง ฝึกการพิจารณา เพื่อให้เข้าใจในเรื่องนั้น²
ถูกต้องตามสภาพที่เราควรจะรู้ควรจะเข้าใจ แล้วจิตใจ
เราก็จะไม่หวั่นไหวโยกคล่องไปตามอารมณ์นั้นๆ

ทุกสิ่งที่พระพุทธองค์สอน เป็นเรื่องที่ทำได้ทั้งสิ้น

บางคนอาจจะนึกเข้าไป คือนึกว่าเป็นเรื่องที่ทำ
ไม่ได้ นึกว่าเป็นเรื่องทำไม่ได้นี่ไม่ได้ประโยชน์อะไร มัน
ทำให้เราเกิดความท้อแท้ เหนื่อยหน่าย ไม่มีกำลังใจที่
จะทำ เพราะเรานึกว่าทำไปก็ไม่ได้...อันนี้คิดผิด

ให้เรานึกเสียใหม่ว่า สิ่งใดที่พระผู้มีพระภาคตรัส
สอนให้ชาวโลกได้รู้ได้เข้าใจนั้น...เป็นเรื่องที่ทำได้ เป็น
เรื่องทำได้ก็ เพราะพระองค์ได้ทรงกระทำเป็นตัวอย่าง
ก่อนแล้ว ได้เดินตามทางนั้นแล้ว แล้วก็พบความสุขที่
ไม่เหมือนกับที่พบมาก่อน...พระองค์ทำได้ สาวกของ
พระองค์ คือ พระอริยสงฆ์สาวกที่ทำได้เหมือนกัน

ในวงการพระศาสนาคริ้งโน้น มีอุบาสกอุบาสิกา
หลายคน ที่เป็นผู้บรรลุคุณธรรมชั้นสูงถึงชั้นอนาคามี...
คุณธรรม มี ๔ ชั้น คือ ชั้นโสดาบัน ชั้นสกิทาคามี ชั้น
อนาคามี ชั้นพระอรหันต์ ผู้ครองเรื่องก้าวไปถึงชั้น
อนาคามี จิตใจเข้าไปได้ถึงชั้นนั้นแล้ว เขาก็มีความสุข
ความสบาย แต่เขายังอยู่ครองบ้านครองเรือนยังดำเนิน
ธุรกิจการค้าการขาย หรือว่าทำอะไรทุกอย่างก็ทำไป
ตามหน้าที่ แต่ว่าสภาพจิตมันแตกต่างกับคนอื่น

คนอื่นทำด้วยความเป็นทุกข์ แต่ผู้ที่มีจิตใจสูงนั้น
ทำด้วยความไม่เป็นทุกข์ มีอะไรก็ไม่เป็นทุกข์ ได้อะไร
สุขใจเสียอะไรไป...เขาก็ไม่เป็นทุกข์ มันแตกต่างตรงนี้...ที่
จิตใจมันผิดกัน...เขามีชีวิตสบาย ในครอบครัว ลูกเต้า
ก็เรียบร้อย คนที่อยู่ร่วมในการงานก็เรียบร้อย

รัศมีแห่งธรรมะ

ทั้งนี้ก็เป็น เพราะว่า รัศมีแห่งธรรมะเข้าไปปกคลุม
หัวห้องคนเหล่านั้น ให้มีความคิดตามผู้เป็นหัวหน้า
หัวหน้าเดินไปทางไหน ลูกน้องก็ตามไปทางนั้น หัวหน้า

ใจเย็น ใจสงบ ลูกน้องก็ເຄີຍແບບມັງ ທ້ວທ້ານຳເປັນຄົນທີ່ມີ
ຄວາມສຸຂະພົມແຍ້ມແຈ່ມໄສ ເພຣະມອງເຫັນຂອງໄຮ້ຊັດເຈັນ
ຄົນເຫັນນັ້ນກີ່ເຄີຍຄວາມສຸຂະພົມໄປໃຫ້ບ້າງ ນີ້...ມັນຕິດຕ່ອກັນ
ເພຣະກາຣປະພຸດຕີປົງປົງຕີອຍ່າງນັ້ນ ມີຕ້ວອຍ່າງຄົມໄປ

ຈົດທີ່ເຂົ້າຄຶ້ນຮຽນ...ຢ່ອມມີຄວາມສຸຂະພົມ

ແມ່ເປັນອົງຄົ່ງພຣະວາຈານທາກໜ້າຕົກີ່...ທ່ານກີ່ຍັງທຽງ
ປົງປົງຕີອຽນໄດ້ບຣລຸມຮຣຄຜລ້ັນຕັ້ນາ ເຊັ່ນບຣລຸມຮຣຄຜລ້ັນ
ສົດາ ແມ່ອືນກັບພຣະເຈົ້າພິມພິສາຮ ທ່ານຕ້ອງໄປອູ່
ໃນຄຸກເພຣະລູກໝາຍທຣຍີຕ ແຕ່ທ່ານໄມ່ໄດ້ເປັນທຸກໆຂໍຂອງໄຮ້
ທ່ານອູ່ໂດຍໄມ່ເປັນທຸກໆໆ ແມ່ລູກທຣມານທ່ານກົມໄດ້ມີຄວາມ
ທຸກໆໆຄວາມເດືອດຮ້ອນໃຈ ເພຣະຈົດໃຈທ່ານເຂົ້າຄຶ້ນຮຽນນັ້ນ
ມີຄວາມສຸຂະພົມໃນທາງໃຈ ຮຽນມັນຕາມໄປຄຸ້ມຄຣອງ ຕາມໄປ
ຮັກໝາຍຄົນທີ່ກຳລັງຕກະກຳລຳບາກ ໃຫ້ມີຄວາມສຸຂະພົມໃນສກາພ
ທີ່ນ່າງຈະເປັນທຸກໆໆນັ້ນ ອູ່ໃນສຖານທີ່ເປັນທຸກໆໆແຕ່ໄມ່ເປັນທຸກໆໆ
ອູ່ໃນສກາພທີ່ໂຄຣມອງເຫັນແລ້ວວ່າ “ແໜ່ມ ແຍ່ເຕີມທີ່” ແຕ່ເຂົ້າ
ໄມ້ຮູ້ສື່ກວ່າແຍ່ອະໄຮ ເພຣະຈົດໃຈເຂົ້າມີປົງປົງ ຮູ້ເທົ່າຮູ້ທັນ
ຕ່ອສິ່ງເຫັນນັ້ນອ່າງລູກຕ້ອງ ເຂົ້າຈຶ່ງໄມ່ມີປົງປົງທາເກີດຂຶ້ນ

เมื่อรู้จักปลงรู้จักวางแผน อยู่ที่ไหนก็เป็นสุข

คนที่ไม่ได้เข้าถึงธรรมะ ไม่ได้ศึกษาเรื่องชีวิตให้ถูกต้อง พอมีการสูญเสียอะไรขึ้นแม่นิดหน่อย ความทุกข์มันใหญ่โตเท่ากับเขา แล้วก็บอกว่า ฉันทุกข์ที่สุดในชีวิต ฉันลำบากที่สุดในชีวิต ไปพูดเสียอย่างนั้น เพราะไม่รู้จักปลง ไม่รู้จักวางแผน ไม่รู้จักใช้ธรรมะเป็นเครื่องแก้ปัญหา เขาจึงมีสภาพจิตใจอย่างนั้น คนที่ได้เรียนได้รู้แล้ว สภาพจิตใจมันแตกต่างกัน อยู่ในที่ไหนก็มีสภาพเป็นสุขทั้งนั้น

พระอรหันต์เจ้าที่อยู่ในปากับที่อยู่ในเมืองนั้น ก็เหมือนกัน อยู่ในป่าอย่างใดอยู่ในเมืองก็อย่างนั้น ท่านไม่ได้มีการตื่นเต้นกับสิ่งที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า ไม่เหมือนเราชาวบ้าน ถ้าอยู่ในเมืองใจอย่างหนึ่ง พอยไปอยู่ในป่าใจอย่างหนึ่ง พอมีอะไรเกิดขึ้นใจมันก็เป็นไปอย่างหนึ่ง เมื่อไม่มีอะไรเกิดขึ้นใจก็เป็นไปอย่างหนึ่ง

มันเปลี่ยนแปลงไปเหมือนจึงจาก ตัวจึงจากเปลี่ยนสีไปตามสภาพแวดล้อม ถ้าอยู่ในกำแพงขาวๆ มันก็มีสีขาวเหมือนกำแพง ถ้าไปอยู่ในที่ดำ มันก็มีสีดำคล้ำยิ่งนั้น กลมกลืนกันกับสิ่งนั้น เพื่อเอาตัวอดนั้นเอง....

มันไม่ใช่เรื่องอะไร แต่มันไม่ได้มีจิตใจจะเปลี่ยนหรอ ก
มันเปลี่ยนไปเองตามธรรมชาติ ธรรมชาติของมันเป็น
เช่นนั้น ไม่เหมือนคนเราที่ชอบปุงชอบแต่งจิตใจให้เป็น¹
ในทางสร้างปัญหา สร้างความทุกข์สร้างความเดือดร้อน
อันนี้มีตัวอย่างอยู่ในชีวิตประจำวัน

ถูกทั้งคู่...คือผิดทั้งคู่ และทุกข์ทั้งคู่

คนเรานี่ บางครั้งบางคราวควรจะเข้ากันได้กับ²
บุคคลอื่น ควรจะทำอะไรร่วมกันได้ แต่ว่าเข้ากันไม่ได้
ร่วมกันไม่ได้ ไม่ต้องมากคนหรอ ก คนสองคนบางทีก็
เข้ากันไม่ได้ ร่วมอะไรกันไม่ได้ เอาข้างเข้าถูกกันตลอด
เวลา ไม่หันหน้าเข้ามายิ่มกัน ประนีประนอมกัน นั่นมัน
เป็นเพราะอะไร? อะไรมันเป็นเหตุหรือเป็นตัวการให้เกิด³
อาการเข่นนั้นขึ้นมาในใจของบุคคลนั้น

เข่นสามีภรรยาบางคู่ก็อยู่กันมานาน มีลูกสองสามคน
แล้วต่อมาเกิดอะไรของระหว่างแข่งขัน ไม่พูดจากัน อยู่ในบ้าน
เดียวกันก็ไม่พูดจากัน ไม่หันหน้าเข้าหากัน มองกันด้วย
สายตาที่กรด สายตาที่เกลียดอยู่ตลอดเวลา แล้วเรา

ลองนึกสภาพครอบครัวนั้นจะเป็นอย่างไร เมื่อพ่อแม่นั้นตั้งข้อเข้าหากัน แล้วลูกจะเข้าฝ่ายไหน...? ลูกจะหันหน้าไปหาใคร? หันไปหาแม่...ตาเขียว หันไปทางพ่อ...พอก็ตาเขียว แล้วลูกจะทำอย่างไร ลูกก็อยู่บ้านไม่ได้ เมื่อยู่ในบ้านไม่ได้ก็ต้องออกไปเที่ยววิ่งตามหน้าโรงหนัง ไปในซอย...ไปคบเพื่อนคบผู้ที่พอยิ่งกันได้ ผลที่สุดเด็กเหล่านั้นก็กล้ายเป็นอันธพาลเป็นเด็กเกรประจําช้อยไปนี่เป็นความผิดของใคร เป็นความผิดของพ่อแม่ที่ไม่หันหน้าเข้าหากันเพื่อแก้ปัญหา ต่างคนต่างนึกว่าถูก... ถูกทั้งคู่ คือผิดทั้งคู่ ให้จำไว้เป็นหลักว่า ถูกทั้งคู่นี้มันผิดทั้งคู่ แต่ถ้าผิดทั้งคู่มันจะกล้ายเป็นถูกขึ้นมา คือเมื่อได้คนทั้งสองรู้สึกตัวว่า...ถูกผิด เมื่อนั้นมันจะถูกแล้วแต่ถ้านี้ก็ว่า...ถูก ไม่ยอมก้มหัวให้ใคร อย่างนี้แล้วมันจะผิดไปนาน เพราะยังสำคัญว่าตัวถูกอยู่ตลอดเวลา มันก็ไม่ได้...เป็นเช่นนั้นไม่ได้

ใหญ่ขึ้นไปกว่านั้นอีก ในสังคมที่มีคนมากๆ เช่น คนทำงานร่วมกันมากๆ เรามักจะได้ข่าวว่าไม่ถูกกัน ผู้จัดการกับผู้ช่วยการ...อาจไม่ถูกกัน เช่นในงาน

อย่างหนึ่ง มีผู้จัดการ แล้วก็มีผู้ชำนาญการที่เขารอไว้กว่า
เทคนิคเชี่ยน บางที่เขาไม่ถูกกัน เมื่อไม่ถูกกันมันก็เกิด
ปัญหา ผู้จัดการจะทำอย่างนี้ ผู้ชำนาญการบอกว่า
ไม่เห็นด้วย ไม่ยอมพิจารณา งานมันก็ช้า...ไปไม่รอด
บริษัทนั้นจะล้ม爛 เพราะการไม่ร่วมมือกัน

ในวงงานของราชการเรานี่ก็เหมือนกัน บางที่ก็
ไม่ลงร่องลงรอยกัน ท่านอธิบดีกรมนี้ไม่ถูกกับกรมนั้น
แล้วก็อยากรู้ว่าที่จะทำให้มันซิบหาย แต่ใครซิบหายล่ะ?
ประเทศไทยติดซิบหาย ประเทศไทยติดเดือดร้อน คนๆนั้น
มันเดือดร้อนนิดหน่อย แต่ชาติเสียหายมากเดือดร้อน
มากกว่า จิตใจไม่ได้คิดถึงส่วนรวมเสียแล้ว แต่มา
คิดถึงแต่เรื่องส่วนตัวเป็นสำคัญ เพราะเราไม่ชอบ เรา
ไม่พอใจในบุคคลนั้น เราจะไม่ช่วยเหลือ เราจะไม่ทำใน
สิ่งนั้น เข้าลืมไปว่างานนั้นไม่ใช่งานของคนนั้น แต่ว่าเป็น
งานของส่วนรวม เป็นงานของประเทศไทย เราจะทำ
อย่างนั้นไม่ได้ แต่เขาไม่ได้คิดอย่างนั้น เพราะว่ามันมี
อะไรหనุนอยู่ในใจของเขาก็ให้คิดผิดอยู่ตลอดเวลา จึง
ได้ตั้งข้อเข้าหากัน

อยู่ในสังคมอย่างไรให้เป็นสุข

ในระหว่างประเทศก็เหมือนกัน ที่เกิดเรื่องยุ่ง
ระหว่างประเทศ ไม่ใช่คนทั้งประเทศมันยุ่ง ไม่ใช่คน
ทั้งประเทศมันเกิดกรดเกลียดกัน แล้วก็จะถืออาวุธ
จะไปฟางกัน มันกรดกันสองคนเท่านั้นเอง สองคนนั้น
ก็คือคนที่เป็นหัวหน้าในชาตินี้ละ เช่นเป็นประธานาธิบดี
หรือเป็นนายกรัฐมนตรี เกลียดคนประเทศนั้น นายก
คนนั้นอยากจะทำลายนายกคนนั้น แล้วก็ยกทัพเข้าไป
ยำยีบีทา อยากจะส่งเสริมคนนี้ อยากจะเตะคนนั้นให้
มันจมไปในธรรม มันก็ทำสิ่งชั่วร้ายขึ้น กระทบกระท่อน
กันไปทั้งหมด คนที่ทำนั่นมีกี่คนหรอก แล้วก็มีจำนวน
มือที่พิลที่จะบังคับคนอื่นให้ทำตามตนไปด้วย เลยเอ
กันไปในทางผิด เข้าไปในทางเสียหาย

จิตใจมีศิลธรรม ทำให้เกิดความสุข

เพราะฉะนั้นเรื่องของชาติบ้านเมือง เมื่อได้ผู้นำ
ของชาติเป็นคนสัมมาทิปฏิรูป มีศิลธรรมประจำใจ มีน้ำใจ
ประกอบไปด้วยความรักความปรารถนาดีต่อบุคคลทั่วไป

เมื่อนั้นคนในประเทศนักเป็นสุข เพราะได้ผู้นำเป็นผู้ที่มีศีลธรรม...บ้านเมืองก็เป็นสุข

แต่เมื่อได้ถ้าผู้นำเป็นผู้มิใช่เยี่ยม ใจโหด ไม่คิดถึงประโยชน์ส่วนรวม เขายังส่วนตัวเป็นใหญ่ ถ้าได้รับขัดคอดก็จับมาลงโทษกัน ทำร้ายกัน เปิดเบี้ยนกัน สังคมก็มีปัญหา มีความวุ่นวายขึ้นด้วยประการต่างๆ นี่คือตัวปัญหาที่ทำให้เกิดอะไรขึ้น เพราะความไม่ยอมกัน

จะเสียชีวิตความยืดหยุ่นในตัวตนของตน

ความไม่ยอมกันนี้มันมาจากอะไร? มันมีอะไรหนุนหลังอยู่ ที่เรียกว่าไม่ยอมนี่... สิ่งที่หนุนหลังความไม่ยอม ไม่พร้อมที่จะเข้าหากันนั้น เขาเรียกว่า...มานะ

มานะเป็นภาษาบาลี พุดภาษาไทย หมายความว่า...ถือตัว ถือตน หรือพูดอีกอย่างหนึ่งว่าสำคัญตนผิดคือ สำคัญตนว่า...ฉันเก่งกว่าครอ.. ฉันรู้มากกว่าครอ.. ครอ..สู้ฉันไม่ได.. ฉันต้องเป็นหนึ่งในต้องอู อะไรอย่างนี้ มันติดแต่เรื่องตัวทั้งนั้น มานะนี้มันติดแต่เรื่องตัว แล้วก็ปมๆ คนอื่น หัวร่าคนอื่นไม่มีความรู้ ไม่มีความสามารถ

ไม่มีความคลาดเท่าเทียมกับตน ตนเป็นคนเก่งแต่เพียงผู้เดียว เล่าวันจะเข้ากับใครได้

โอน อ่อน ผ่อน ตาม

คนเราถ้ามันเก่งแล้วมันไม่ยอมก้มหัวให้ใคร มันแข็งเหมือนกับเสากอนกรีตก้มไม่ลง... เสาคอนกรีตก้มไม่ลง ไม่เหมือนยอดไม้ที่โอนอ่อนไปตามกระแสลมได้เราดูยอดไม้เล็กๆลมพัดมันก็โอนอ่อนไป พัดไปทางไหนมันก็อ่อนไปทางนั้น ไม่ค่อยมีอะไรแต่ว่าต้นไม้ใหญ่ มันไม่อ่อนนั้น...มันแข็งไว

ในสมัยเด็กๆอ่านหนังสือแบบเรียนเร็วเล่มหนึ่ง มันก็มีเรื่องสอนใจเหมือนกัน เพื่องกับแฟรงสองคนพี่น้องบ้านอยู่ใกล้ป่า วันหนึ่งสองพี่น้องชวนกันไปเที่ยวป่าเมื่อไปเที่ยวได้สักพักหนึ่งก็เกิดลมฝนตกลงมาอย่างหนักเพื่องพี่ชายก็จุงน่องชายไปแอบอยู่ที่หน้าตา ซึ่งมีหินจะໂกออกมาก มั่นคงดี ฝนก็ไม่เปียก น้องก็กลัวตัวสัน เพราะเห็นลมแรงพายุแรงก็มีความกลัว ไม่เคยเห็นลมพายุแรงๆ น้องก็มีความกลัว เหมือนกับคนกลัวแผ่นดิน

ให้ กลัวว่าตีกมันจะพังลงมาทับแผ่นดินจะแยก เกิดความกลัวก็รึงหนีกันให้จ้าละหวั่นไปตามๆกัน

พี่ชายก็ปลองบโยนน้องว่า “น้องไม่ต้องกลัว อันนี้ มันเป็นปรากฏการณ์ของธรรมชาติ ธรรมชาติมันมีอย่างนี้ มีลม มีฝน มีพายุ มีอะไรต่างๆมันเป็นเรื่องธรรมชาติ และถ้าฝนตกแรงลงแรงอย่างนี้ ไม่เท่าได้มันก็หยุด เมื่อหยุดแล้วเราเก็บลับบ้านได้ น้องไม่ต้องเดือดร้อนอะไร” นั่งพักกันอยู่ในที่นั้นต่อไปไม่นานเท่าได้ฝนก็สร้างชา พอฝนชาแล้วก็เดินกลับบ้าน

เวลาเดินกลับบ้าน เจ้าพี่เห็นว่าครัวจะสอนน้องได้ก็เลยสอนน้องว่า “น้องดูซิ ต้นไม้ใหญ่ เช่น ไม้ยางไม้กร่าง ไม้มะค่า ไม้ตะเคียน ไม้เต็ง ไม้รัง พวงที่เป็นไม้เนื้อแข็ง ลมพัด...มันแข็งมันยืนสู้ลม พอยืนสู้ลม... ลมมันแรงมากสู้ไม่ไหว...ล้มเอกสารขึ้นเลย เรียกว่า ล้มกันเป็นแกวเลยที่เดียว แต่ว่าพวงอ้อกอแขนมหูที่เข้าเอาจมาทำไม้กรаждพวงนั้นล่ะ พอลุมมา...มันอ่อนลู๊ไปตามสายลม พอลุมลงบแล้วตั้งตัวตรงต่อไปยืนต่อไป แต่ไม่มีอย่าง ไม้ยาง ไม้กร่าง ไม้เต็ง ไม้รัง ไม้ประดู่”

ทั้งหลายล้มเหลวลูกไม่ขึ้น เพราะรากถอนไปแล้ว มัน
ลูกไม่ขึ้น”

อันนี้มันเป็นบทเรียนสอนน้องว่า ไอ้ของที่แข็งนี่
ไม่ดี กระด้างนี่ไม่ดี ดื้อไม่ดี ดันไปคนเดียวก็ไม่ดี ดีนั้น
มันอยู่ที่รู้จักอ่อน รู้จักอ่อนน้อม รู้จักอ่อนตัว เวลาได
ควรอ่อนก็อ่อน...อย่าไปแข็งไว้ โอนอ่อนผ่อนตาม

เราพูดในภาษาไทยว่า โอน อ่อน ผ่อน ตาม

โอน...คือย้ายตัวจากซัวไปดีได้...โอนย้ายไป เรา
เคยซัวโอนไปหาความดีเสียได้ ไม่ต้องทำซัวต่อไป นี่ก็
เรียกว่า...โอน

โอนไปแล้วเราเก็บต้องอ่อนตามสิ่งแวดล้อม อย่าไป
ขึ้นแข็งอยู่ อย่าไปวางตัวอยู่ อย่าเนีกกว่าภูเก่งอยู่ตลอด
เวลา ยอมให้คนอื่นเก่งบ้างซิ เราอยู่ใน “านี้เราย่าเก่ง
คนเดียว ให้คนอื่นเก่งบ้าง...ผลัดกันเก่ง มันก็จะค่อยๆ
ดีขึ้นไปสักหน่อย ให้คิดอย่างนั้น

แล้วมีเรื่องอะไรบางคราวมันก็ต้องอ่อนไปบ้าง
อย่าไปแข็งขึ้นตึงตั้งอยู่ตลอดเวลา...ผ่อนตามไป รอย
เชือกไป ให้มันไปก่อนจนสุดเชือกแล้วค่อยๆ ดึงกลับมา

จะดีกว่า อย่างนั้นจะดีกว่า เขาเรียกว่า โอน อ่อน ผ่อน ตามไป ตามสิ่งที่ควรจะตามไป เรื่องมันก็จะไม่เสียหาย

ผ่อนผันสั้นยาว

อันนี้ก็เป็นบทเรียนสอนใจว่า คนเราเมื่อต้องรู้จักผ่อนผันสั้นยาวแล้วดี แต่ไม่รู้จักผ่อน ไม่รู้จักสั้น ไม่รู้จักยาว ใช้อันเดียวตลอดเวลา มันก็ไม่ได้ มีลูกไม่มีลูกเดียว คือว่าแข็งตลอดเวลา...มันก็ไม่ได้ ต้องดูกาลเทศะ ดูบุคคล ดูเหตุการณ์ที่มันเกิดขึ้นว่า อะไรเกิดขึ้นก็ต้องเปลี่ยนแปลงไปได้ตามยุคตามสมัย คนใดที่ถือความแข็งไม่ยอมเปลี่ยนแปลงก็เข้ากับคนอื่นไม่ได้

สมัยที่ประเทศไทยเปลี่ยนการปกครองใหม่ๆ จากสมบูรณานาชาติราชมาเป็นระบบของประชาธิปไตย มีคนบางคนบอกว่าผมมั่นคงใจเดียว เข้าอกกว่าเป็นคนใจเดียว มีความจริงรักภักดีต่ออะไรมาก็จะรักต่อไป บางคนพูดว่าผมมีพระองค์เดียว และจะให้ว่าแต่องค์นั้นตลอดเวลาไม่ยอมใคร ไม่ร่วมกับใคร คนนั้นก็อยู่ในสังคมไม่ได้ เพราะไม่รู้จักผ่อนผันการเป็นการอยู่

ธรรมาของคนดี

ในหลักธรรมของสับปูริสชัน สับปูริสชัน หรือว่า สัตตบุรุษ หมายความว่า เป็นคนดี มีเหตุผล มีปัญญา เข้าใจทางหลักเอาไว้ ณ อย่าง เรียกว่า รู้เหตุ รู้ผล รู้ตน รู้ปะมาน รู้เวลา รู้บุคคล รู้ปะชุมชน ให้รู้ในสิ่งทั้ง ณ ประการนี้

ข้อที่ว่า รู้บุคคล หมายความว่า เราเข้าไปหาใคร เราต้องเรียนรู้ว่า คนนั้นเป็นคนประเภทไร มีนิสัยใจคอ เป็นอย่างไร เราจะไปเข้ากับคนนั้นเราจะเข้าโดยวิธีใด ให้รู้ว่าเขาชอบอะไร เขาเป็นคนอย่างไร

เหมือนกับเขารู้ว่า มีคนๆหนึ่งอยากจะไปทำงาน กับผู้จัดการบริษัทแห่งหนึ่ง ก่อนที่จะไป...เขาก็ศึกษา ก่อนว่าผู้จัดการคนนั้นเป็นคนมีนิสัยใจคอเป็นอย่างไร ก็ได้ทราบว่าเป็นคนมีนิสัยละเอียด ประณีต แม่นของเล็ก ของน้อยก็ไม่ยอมละเลย เขา ก็นึกว่าเราจะต้องทำตัว ให้เข้ากับคนๆนั้น เมื่อเดินเข้าไปพอกใจลักษณะผู้จัดการ เขายังคงไปที่พื้นที่บ้านเข้มข้นมาเล่นหนึ่งแล้ว เขายังคง ที่จะผู้จัดการ บอกว่าเข้มมั่นตากอยู่ ความจริงเข้มมั่น

ไม่ได้ตกลงรอง แต่ว่าเข้าถือไป... เตรียมไป เข้มเล่มนั้น
เข้าเตรียมไป เรียกว่ามีลูกไม่หน่อย... เตรียมเข้มไปด้วย
พอไปถึงก็ทำเป็นก้มลงหยอด ผู้จัดการก้มองดูว่ามันก้ม^ก
ลงไปทำอะไร พอเข้าไปถึงกับอกว่าเข้มตกอยู่เล่มหนึ่ง
ผู้จัดการก็ประทับใจนายคนนั้นทันที เอ้อ!... นายคนนี้มัน
ละเอ่ยดลอ廓 เม้มเข้มเล่มหนึ่งมันยังมองเห็น ก็เลยได้งาน
นั้นเอง เรียกว่า รู้จักบุคคลที่เราจะเข้าไปหากับเขาให้
มันเข้ากันได้ บางคนไปหาใคร พอไปถึงก็พูดขัดคอกัน
เสียแล้ว ไม่ต้องพูดกันต่อไป มาถึงก็ปั่นหน้ายักษ์เข้าใส่
เสียแล้ว... พูดไม่เป็น ไม่รู้จักใช้ถ้อยคำ ไม่รู้จักหัวน้ำล้อม
เอาแต่ความแข็ง เอาแต่นีกกว่าฉันเก่ง ฉันรู้เรื่องนั้น ฉัน
รู้เรื่องนี้ เลยก็พูดออกไปด้วยถ้อยคำที่ยั่วยุกิเลสเขา

คนเรามันมีอะไรในใจทั้งนั้น... อย่าไปกวน เมื่อ ihn
กับตะกอนมีอยู่ในน้ำ อย่าไปกวน เราจะตักดีม... ค่อยๆ
ตักເອาซ้ำบัน อย่าເອາกระบายลงไปแล้วก็กวน ไม่ใช่
กินน้ำตาลทรายจะไปกวนทำไม่ ถ้าของที่เราใส่น้ำตาล
เวลาจะกินก็กวนหน่อยให้น้ำตาลละลาย แต่นี่มันมีแต่
ตะกอนจะไปกวนให้มันละลายทำไม่

ลดทิฏฐิมานะ

บางคนไปหาใคร ไปกวนให้น้ำซุน ไปพูดยั่ว ยั่วให้เขากิดโมโหโหส แล้วก็พูดกันไม่รู้เรื่อง เรียกว่าไม่เหมาะสมที่จะไปเป็นทูต คนที่จะไปเป็นทูตนั้นต้องเป็นคนอารมณ์เยือกเย็น มีเหตุผล รู้จักใช้ปัญญาในการที่จะพูดจะจากเพื่อเอาชนะเขาให้ได้ให้ได้ ต้องใช้อย่างนั้น

เพราะฉะนั้น การรู้จักคนที่เราจะไปหาเป็นเรื่องดีเรื่องถูกต้อง รู้จักประชุมชนบริษัทที่เราจะเข้าไปหาว่าเป็นคนประเภทใด เราต้องทำตนให้พอกหมายพอครา กับบริษัทนั้นๆ เพราะถ้าทำไม่เหมาะสม...เขาก็จะเขมนีเดียวเข้าจะรุ่มเรา

ฉะนั้นจะต้องรู้ว่า เราจะต้องทำอย่างไรจึงจะเข้ากับคนเหล่านั้นได้ ต้องประพฤติตนอย่างไรเพื่อเจ้าตัวอดไปก่อน...อย่างนี้เป็นเรื่องสำคัญ

ผู้ที่จะทำอย่างนั้น ต้องลดทิฏฐิมานะซึ่งมีอยู่ในตัวมากๆ คนเราโดยปกติมันไม่ชอบลด...ไม่ชอบลดทิฏฐิมานะ...แต่ว่าชอบเพิ่ม ไปไหนก็เรียกว่าซ้างซูงงงเข้าไปซ้างซูงงงมันเดินซูงงงไปตลอดเวลา

ช้างชูงวง

พระพุทธเจ้าท่านทรงสอนพระโมคคัลลานะว่า

“โมคคัลลานะ เcroจะเข้าไปในหมู่บ้านใดนิคมใด
อย่าไปแบบช้างชูงวง”

“แบบช้างชูงวง” คือ ไปด้วยอาการหยิ่งจองหอง
ประการศรีห้อว่าฉันเก่ง นี่แหลกเรียกว่าช้างชูงวง

คนที่เข้าไปในรูปเช่นนี้ เพียงแต่เขามองท่าเดิน
เขาก็รำคาญตาแล้ว เพราะคนอย่างนั้นเดินท่าทางยกหนู
ชูหาง ความจริงหนูของคนมันยกไม่ได้ หางก็ยกไม่ได้
แต่เขาเอาไปเปรียบกับหมา...หมามันเดินยกหนูชูหาง
เข้าไป หมามันจะกัดกับใครเราดูที่ทาง หางซึ้งขึ้นไป หนูซึ้ง
ขึ้นไป หางคงเตรียมตัว...มันไม่รู้จักหดหาง

ความจริงในบางครั้งหมามันเป็นบทเรียนสอนคน
ได้เหมือนกัน เช่นเวลาหมานเข้าไปในหมู่หมาอื่น หมาอื่น
เห็นก็รุมเข้ามา...มาทำร้ายหมาเหล่านั้น มันรู้ว่ากูแย่
ถึงตอนนี้มันต้องลดทีภูมิจิตนะแล้วไม่ยกหนูชูหาง มันทำ
อย่างไร มันนอนหงายเลย...นอนหงาย พีจะกัดตรงไหน
ก็เชิญกัดตามสบายເຕອະ ตามใจເຕອະ หมาตัวอื่นมันก็

เข้ามาเลียตัว เลียหาง เลียท้อง มันนอนเฉยไม่ว่าอะไร ตัวที่เลียมันก็อกว่ากูเก่งแล้ว อ้ายนั่นมันยอมแพ้กูแล้ว มันก็ชวนกันเดินกลับไป อ้ายที่นอนหมายอยู่นั่นลูกขี้นิ่ง หางเดี๋ไปเลย...ปลดภัย

นี่เรียกว่าหมายมันก็อด มันรู้จักเจาตัวรอตื่น คราวที่จำเป็น คราวจำเป็นมันก็ต้องทำอย่างนั้น มันเป็นบทเรียนได้เหมือนกัน สุนัขมันก็ให้บทเรียนแก่เรา มันทำอย่างนั้นเพราะมันรู้ว่าถ้าขืนสู้...กูตาย มันรุ่มกัน กัดหูกัดหัวกูตาย มันหลายตัว สู้ทำไม สู้ไม่ได้ เราอย่าไปสู้เลย ยอมดีกว่า

คนที่ใช้หลักเกณฑ์นี้ ทำให้สังคมอยู่รอด ชาติอยู่รอด ตัวอย่างในทางประวัติศาสตร์ไทย คือในหลวงรัชกาลที่ ๕ ถูกฝรั่งเหยียบจนูก... พุดภาษาชาวบ้านว่า เหยียบจนูก เขายึดเช้ามา วิ่งเข้ามาโดยไม่ได้บอก ทำว่ากูมันใหญ่ ฝรั่งเศสมันอดดี เขาใหญ่โตอหังกูหู ซูหาง ป้อมพระจุลฯ ที่ปากน้ำมีปืน ขืนเข้ามาอย่างนั้น ไทยก็ซักธงให้หยุด ฝรั่งเศสมันคิดว่า “กูใหญ่...จะเข้าไป” เข้ามาถึงป้อมก็โดนปืนๆเข้าให้ เรื่องมันลำใหญ่ยิ่งง่าย

จะตายไป ไทยก็ยังເກາເຮືອເສີຍຫາຍໄປ ມັນທາເຮືອ...ມັນໄມ້ໃຊ້ເຮືອຂະໄວ ມັນເຮືອໝາຈິງຈອກຫາເຮືອຈະກິນລູກແກະນັ້ນເອງ “ທຳໄມ້ແກທຳນໍ້າໃຫ້ຊຸ່ນ” ລູກແກະບອກວ່າ “ພິໂຕ! ແມ່ຍູ້ໃຕ້ນໍ້າຈະໄປທຳນໍ້າໃຫ້ຊຸ່ນໄດ້ຍ່າງໄວ” “ເຂົ້າ! ຄື່ງໄມ້ທຳຄຣາວນີ້ເມື່ອປຶກ່ອນແກກີທຳໃຫ້ຊຸ່ນ” ດ້ວຍບອກວ່າ “ປຶກ່ອນຜມຍັງໄມ້ໄດ້ເກີດ” “ชาຕິກ່ອນແກກີທຳໃຫ້ຊຸ່ນ” ມັນທາເຮືອຈະກິນແລ້ວມັນກີຈະກິນໃຫ້ໄດ້

ຝົ່ງເສີເສີເກີທຳຍ່າງນັ້ນ ເຊົາເກາເຮືອບຸກເຂົ້າມາທີ່ນີ້ເມື່ອເຮົາທຳກັບເຊົາ ເກີທີ່ກວ່າເຮົາທຳອັນຕຽມເຊົາ ແລ້ວເຊົາໄວ່ວ່າເປົ່າ ເດີນທີ່ພົບເຂົ້າມາເລີຍ ຍືດເຂົາເມື່ອງຕຣາດໄວ້ຢືດຈັນທບຽງໄວ້ ຕັ້ງປ້ອມຕັ້ງຄ່າຍອຍ່າງແໜ້ງແຮງ ຈະໄມ້ຄອຍເຂອ! ທຳຍ່າງໄວທີ້ນີ້ ພວກນັກເລົງໂຕພູດກັບມັນຍາກ ນິສ້ຍມາໂຈຣນີ້ ມັນນີ້ກີຈະຍົກທັພເຂົ້າເມື່ອງໄຄຣມັນກີເຂົ້າໄປ ມັນໄມ້ພັງເສີຍຂອງໄຄຣທັນນັ້ນ...ເດືອນນີ້ກົງມືຕ້ວອຍ່າງ... ເຊັ່ນໂສເວີຍຕຽກເຂົ້າໄປໃນອັພການີສຖານ ຖຸວນບຸກເຂົ້າມາໃນເຂມຣ ອັນນີ້ມັນກີເປັນຕ້ວອຍ່າງທົ່ວໆໄປ...ແບບມາໂຈຣທັນນັ້ນໄມ້ຕ້ອງພູດໄມ້ຕ້ອງຂະໄວກັນມັນເປັນຍ່າງນັ້ນ

เมื่อจิตใจสงบเยือกเย็น ปัญหา ก็ผ่านพ้นไปได้
ที่นี่เราจะทำอย่างไร เมื่อเราถูกบีบคั้นอย่างนั้น
เราจะทำอย่างไร?

ในหลวงรัชกาลที่ ๕ ท่านก็กล้มพระทัยเหมือนกัน
ไม่รู้ว่าจะทำอย่างไร คนไทยเรานี้ถ้ากล้มใจต้องหาพระ...
กล้มใจต้องไปหาพระ ไปดูหมอบ้าง ไปรดน้ำมนต์บ้าง
ไปสะอาดเคราะห์บ้าง ตามเรื่องตามความเข้าใจทาง
พื้นฐาน แต่ในหลวงท่านไม่ได้ทำอย่างนั้นหรอก ท่าน
นิมนต์พระมาแสดงธรรม

พระที่มาแสดงธรรมก็เรียกว่าพระผู้ทรงความรู้ คือ
พระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส...ก็เป็น
น้องนั้นเอง เป็นน้องของในหลวง เป็นน้องร่วมพ่อ แต่
ต่างแม่กัน เข้ามาก็เห็น ซักเรื่องธรรมะชาดกอะไรมา
พูดให้ฟัง น้ำพระทัยก็ค่อยสงบค่อยเยือกเย็นมองเห็น
ปัญหา มองเห็นทางแก้ว่าควรจะแก้อย่างไร

ขันตันท่านทรงโหมน้ำ盛大 ว่า “เออ! บ้านเมือง
ของเรานี่ บู๊ ตา ย่า ยาย เข้าต่อสู้มารักษามาด้วยดี จะ
มาเสียบ้านเสียเมืองในตอนเราปักครอง ประวัติศาสตร์

ก็จะจาไว้ ใจเป็นเรื่องเสียหาย ไม่เป็นอันเสய ไม่เป็นอันบรรทม มีความทุกข์มาก ที่นี่ก็พวนน่องๆ กรมพระยา ดำรงฯ กรมพระยาเทววงศ์ฯ อ่าโวต่างๆเข้าไปปลอบโยน บอกว่าพระองค์นี้เป็นกับปัตตันเรือ กำลังพาเรือไทยแล่นไป ก็ต้องพบคลื่นลมบ้างเป็นธรรมดा เมื่อเรือถูกพาย... พระองค์จะกระโดดลงไปในทะเลเสียแล้ว ใจจะเป็นกับปัตตันต่อไป กับปัตตันที่มีความรู้ความสามารถเช่นพระองค์ จะหาที่ไหน เพราะฉะนั้นจะต้องถือเรือต่อไป รวมมาช่วยกันคิดช่วยกันอ่านหาวิถีทางต่อไป

พระทัยซึ่งขึ้นพระมหาปูปลอบโยนจิตใจ เจ้านายของเรานั้นท่านรักกัน ท่านสามัคคีกัน ร่วมแรงร่วมใจกัน ท่านไม่เกี่ยงไม่งอนกัน ถือหลักให้ญี่ปุ่นคือพระเจ้าอยู่หัว พระเจ้าอยู่หัวเป็นหลักของชีวิตของท่าน ก็เลยสงบไปแล้วก็คิดว่าต้องหาอุบายน เอ้าจะทำอย่างไร ปล่อยให้ยึดไปก่อน... ไม่เป็นไร แผ่นดินมนไม่หายไปไหน ค่อยพูดค่อยจากัน ก็เลยเสด็จไปต่างประเทศ...

การเสด็จไปต่างประเทศนั้นไม่ใช่ไปเที่ยว แต่ไปเพื่อหมายมิติ ไปประเทศญี่ปุ่น เช่น ประเทศอังกฤษ

ประเทศเยอรมัน เรียกว่ารัฐเซียในสมัยนั้น ออสเตรเลีย
รัฐเซีย สมัยนั้นมีพระเจ้าแผ่นดินทั้งนั้น ท่านไปเกือบทุก
ประเทศ ฝรั่งเศสไม่ไป เดินผ่านหน้าบ้านมันเขย่า...กู
ไม่แระบ้านนักลงโต ไปบ้านโน้นบ้านนี้ บ้านนักลงโต
ไม่แระ มันก็นึกเหมือนกันว่า เอ...เข้าไปเที่ยวบ้านนักลง
อื่นตั้งหลายคน บ้านเราไม่แระนี่มันไม่ได้ เดียวพวกนั้น¹
เขาจะเล่นงานเราได้เหมือนกัน ก็เลยเชิญให้เข้าไป

เมื่อเชิญไปก็ไปพุดจาสวิสาสะเกิดความคุ้นเคยกัน
ก็เรียบร้อย เรียบร้อยไป เพราะว่าพวกนี้มันพากลูกแ Tao
พากลูกหาบทั้งนั้นที่มาสู้รบอยู่ที่นี่ นายอยู่ที่โน่น อยู่ที่
ปารีสโน่น พูดกับนายมันดีกว่า เราไปคบวัว จะไปพูด
กับวัว มันไม่ได้ ต้องไปพูดกับคนเลี้ยงวัวจึงจะรู้เรื่องกัน
ถ้าเข้าไปพูดอยู่กับวัว เขายังเป็นคนไม่เต็มบาทเท่านั้นเอง
ฉะนั้นจะต้องไปพูดกับคนเลี้ยงวัวที่มันพอกูดกันรู้เรื่อง
ท่านก็ไปพูดที่ปารีส ผลที่สุดก็ตกลงกัน ฝรั่งเศสก็
ถอยทพ แต่มันไม่ถอยเปล่า...พวกใจร้ายบ้านแล้วมัน
ไม่ถอยเปล่าหรอก มะม่วงมะนาวมะกรูดที่เป็นอยู่ มัน
ก็เก็บไปบ้างตามเรื่องตามราوا นั่นก็เหมือนกัน...ถอยก

ต้องเรียกค่าเสียหายnidๆหน่อยๆ แต่มันไม่น้อยหรอก
สำหรับประเทศไทยในสมัยนั้น เพราะประเทศไทยใน
สมัยนั้นเงินมันไม่มาก งบประมาณของประเทศไทยมี
ประมาณ ๘๐ ล้านเท่านั้นเอง... สถาบันมันน้อย เราก็
ต้องเสียให้เข้า ไม่เสียก็ไม่ได้ เพราะว่าจำเป็น

เมื่อถึงคราวเสีย ก็ต้องยอมเสีย

คนเราเมื่อคราวเสียก็ต้องเสีย เมื่อไม่ถึงคราวจะ
เสียก็อย่าไปเสีย เช่น มีเงินมีทองไม่จำเป็นอย่าไปใช้
แต่ถึงคราวที่จะใช้ก็ต้องใช้ เช่น กิจการเจ็บไข้ได้ป่วย
แ hem! เสียดายสถาบันจะไปหานมอ เสียดายสถาบันจะ
ไปซื้อหุยูกยา แล้วมันจะมีโอกาสได้ใช้เงินนั้นอย่างไร
เขาก็ต้องเชิญไปป้าช้าเท่านั้นเอง นี่เขารู้กว่าไม่เข้า
เรื่อง ถึงคราวที่จะต้องเสียก็ต้องเสีย เงินมี เอ้า! ไปซื้อยา
มารับประทานรักษาเยียวยาความเจ็บไข้ได้ป่วย บ้าน
มันร้าวเสียดายเงิน... ไม่ต้องซ้อม ให้มันร้าวอยู่นั่นแหล่ะ
ไม่เท่าได้พื้นพังเลย แล้วก็ต้องสร้างใหม่ เงินมันก็แพง
ซ้อมดีกว่า นี่เรียกว่ารู้จักจ่าย... คนมันต้องฉลาดอย่างนั้น

ประเทศไทยเราสมัยนั้นในหลวงท่านชลاد...พาบ้านพาเมืองไปได้ ด้วยอาศัยรู้จักว่า ควรจะทำอย่างไร กับเรื่องนั้นๆ มีเหตุ มีผล รู้จักเวลา รู้จักเหตุผล รู้จักเหตุการณ์ ใช้หลักสับปุริสมรรนจึงเอาตัวรอด

เรานี้ก็เหมือนกัน คนเรามันต้องรู้จักว่าอะไรเป็นอะไร ต้องรู้จักรักษาตัวรอด เมื่อกับเวลาที่เข้าจะตั้งรู้สูบากัน มีพรครให้ญาส่องสามพรคร ถ้าสมมติว่า พรครเหล่านั้นก็แข็งข้อว่า ฉันให้ญาต้องให้ฉันเป็นนายก รัฐมนตรี พรครฉันต้องเป็นแก่นนำ อีกพรครหนึ่งก็ว่า ไม่ได้...ฉันต้องนำ ต่างคนต่างนำ...เก้าอี้ตัวเดียวมีเจ้ากัน ตั้ง ๓ คน แล้วที่นี้ต่างคนต่างจะนั่งบนเก้าอี้นั้น เก้าอี้นั้น มันจะเป็นอย่างไร มันก็พังเท่านั้นเอง ไม่มีใครได้นั่งกัน แต่งกันนั่งสามคน แต่งกันนั่งเก้าอี้มันก็พังเท่านั้นเอง

ถ้าจะไม่ให้พังก็ต้องตกลงกันว่า ใครจะนั่งก่อน คุณจะนั่งก่อนหรือผมนั่งก่อน ดูเหตุผลกัน ดูพรครพากให้เป็นการเรียบร้อย อย่าไปเกี่ยงกันน้ำหนักไม่ต้องเกี่ยง กันแล้วเวลาที่...เกี่ยงไม่ได้ ประเทศไทยมันจะยิ่งไปกันใหญ่ มีเต็รรู้สูบากษาการทำงานอะไรไม่ได้เวลาที่อะไรมัน

ก็ไปทำไม่ได้ เพียงแต่ว่ารักษาการท่านนั้นเอง จะสังอะไร์ก็ไม่ได้...ส่งไปตามเรื่อง แต่ว่าโนยบายใหม่ๆจะไม่เกิด เพราะว่าไม่มีรัฐบาล ซ้ำเต่าไรยิ่งขาดทุนมากขึ้นท่านนั้น เพราะฉะนั้นจะต้องตั้งไวๆ

การที่จะตั้งรัฐบาลไวานั้นจะทำอย่างไร ทุกคนต้องลดทิภูมิНАและลดความเห็นแก่ตัว ลดว่ากูใหญ่ กูแก่กว่า คูมีพากมากกว่า ลดลงไปแล้วก็ต้องมาจับมือกันเป็นไม้ขานยังสามอันเอามาอิงกันเข้า...มันอยู่ได้นะ สองอัน อิงกันไม่ได้...ต้องสาม พอสามอิงกันแล้วมันก็แข็งแรง แล้วก็อย่าไปลืมพากเล็กพากน้อยเขา เขายาร่วมกันบ้าง มาปรึกษาหารือกัน อย่าไปนึกว่าแคมป์เป็นเด็ก...ไปนั่งข้างนอก อย่าเข้ามายุ่ง เดีกรวมหัวกันจะทำให้คนใหญ่ป่วยหัวเหมือนกันนะเขามีหลายคน...ไม่ได้ ต้องเอามาปรึกษากัน ร่วมแรงร่วมใจกัน อย่าไปดูหมิ่นใครว่าเป็นคนความรู้น้อยด้อยศึกษาไม่ได้ คนเรามันออกความคิดความเห็นได้ เพราะฉะนั้นต้องเอาร่วมกันเข้า เอามาปรึกษาหารือกัน การที่จะกระทำอย่างนี้ได้ก็เรียกว่าต้องลดทิภูมิНА...อย่าแข็งข้อเข้าหากัน

เมื่อสมัยพระพุทธเจ้าเสด็จปรินิพพาน และถวายพระเพลิงพระบรมศพแล้ว เกิดมีปัญหาขึ้นที่พระบรมราชดุ...อธิษฐานของพระพุทธเจ้า เมื่อถวายพระเพลิงเสร็จแล้ว ก็ไม่รู้ว่าจะทำอย่างไร เพราะว่าประเทศต่างๆก็ส่งทูตมาจะขอแบ่งพระบรมราชดุของพระพุทธเจ้า เพื่อเอาไปไว้สักการบูชา ใจจะมาแบ่งไปก่อนก็ไม่ได้ เพราะว่ายังมาไม่พร้อมกัน...เดียวมันจะยุ่ง จะเกิดปัญหา

มัลลากษัตริย์เป็นพวกที่เรียกว่าพวgn้อย กำลังคนน้อย ประเทศก็น้อย อะไรมันน้อยๆทั้งนั้นแหล่ะ ก็เลยบอกว่า ไม่ได้...ต้องเก็บไว้ก่อน พวgnี้มามันก็ตั้งทัพล้อมรอบเมืองอยู่ มันไม่ตีกันแน่ เพราะต้องค่อยเอาพระธาตุ...ตีกันไม่ได้ อย่าให้ครก่อน ให้มากันให้ครบหมุดก่อน

เมื่อทุกประเทศมาพร้อมกันครบหมุดแล้วจะทำอย่างไร? ...ประเทศนั้นก็จะเอาๆ ประเทศนี้ก็จะเอา แย่งกันเหมือนหนุ่มแย่งสาวว่าอย่างนั้น แล้วทีนี้จะทำกันอย่างไร โทณพราหมณ์ผู้เฒ่าผู้แกชีงเป็นผู้มีความสามารถ ก็ขึ้นไปยืนประกาศบนเชิงเทียน ไม่ได้ใช้เครื่อง

ขยายเสียง...ในสมัยนั้นคงจะตะโกนบอกให้มาประชุมกัน เอ้าแต่หัวหน้าก็มาประชุมกัน แล้วก็บอกที่ประชุมว่าพวกเราทั้งหลายนี้นับถือพระผู้มีพระภาคเจ้า นับถือหลักธรรมคำสอนของพระองค์ และนับถือพระอิริยสังฆ์ สาวกของพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าของชาวเราทั้งหลาย นั้นทรงสรรเสริฐความรัก ทรงสรรเสริฐความสามัคคี ไม่สรรเสริฐความแตก歧ว่า ไม่ทรงส่งเสริมการทะเลาะเบาะเบ้า แม้แต่ การทำสังคมร้าย พระองค์ทรงเสริมสันติภาพ เมื่อเราทั้งหลายมีความจงรักภักดีในพระผู้มีพระภาคเจ้า เมื่อพระองค์บูรินพานไปแล้ว พวกเรายากจะได้พระบรมธาตุอันเป็นเครื่องเตือนใจเอาไปไว้เพื่อเป็นเครื่องสักการบูชา ก็เท่ากับว่าเรารักพระพุทธเจ้า และเมื่อเราทั้งหลายรักพระพุทธเจ้า เรา ก็มาแบ่งกันดีกว่า...ตกลงแบ่งกันเถอะว่า ใครควรจะไปได้สักเท่าไร

พวgnั้นก็เลยเห็นดี มีคนพูดให้เข้าใจแล้วมันก็ดีขึ้นเท่านี้เอง... คนเรานี่ เพราะว่าคนที่กำลังเข่นเขี้ยวเดียวฟันเข้าหากันนั้นพูดไม่ได้ ไม่มีความคิดจะพูด ไม่มีความคิดจะกล่าวแล้ว แต่ถ้ามีใครสักคนหนึ่งมาสะกิด

บวกว่าพังทางนี้หน่อย แล้วท่านก็จะเกิดความคิดที่
ถูกต้อง โගพราหมณ์นั้นเป็นคนเข้าไปตรงกลาง เข้า
ไปพูดจากำความเข้าใจ

พกนั้นก็มองหน้ากันยิ่มกันว่า “เออ!เข้าที มอบให้
พราหมณ์นี้ก็แล้วกันเป็นผู้จัดการแบ่ง”

โගพราหมณ์ก็อาทะนานทองมาเป็นเครื่องตัว
ตัวด้วยถ้อยทอง...THONทอง มาตักตวงแจกไปคนละ
THONๆ คนละส่วนๆ จากไปหมดแล้ว ทุกคนก็ได้ไป
ด้วยความดีอกดีใจ ไม่ต้องเสียเลือดเสียน้ำอกัน เพราะ
รักพระพุทธเจ้า...

ความเห็นแก่ตัวสร้างทิภูมิมนนะ

ความเห็นแก่ตัวนี้แหลมนสร้างทิภูมิมนนะ ทำให้
สำคัญตนว่าเก่งกว่าใครฯ ฉลาดกว่าใครฯ อาร่าเง่ง
กว่าเพื่อน เห็นอเพื่อนทั้งนั้น...แล้วมันก็ยุ่ง คนเดินบน
หัวคนนี้มันยุ่ง ถ้าเพื่อนหลีกหัวเสียหน่อย มันก็เหยียบ
พลาดล้มลงคอหักตายเท่านั้นเอง...ต้องเดินบนดิน เดิน
อย่างอ่อนน้อมถ่อมตัว

ยิ่มແຍ້ມແຈ່ມໃສ ໄຈສະບາຍ ຂຶວິຕເປັນສຸຂ

ເຮົາອູ້ງໃນສັງຄນກີ່ເໜືອນກັນ ອຍ່າທຳໃຫ້ສັງຄນຕ້ອງ ເດືອດວ້ອນ ແຕ່ວ່າປະປັບປຸງຕິດນໃຫ້ເປັນປະໂຍ່ໝັ້ນແກ່ສັງຄນ ດັ່ງນັ້ນຕ້ອງນຶກຄື່ງອະໄຣຕ່ອອະໄຣ ແລ້ວກີ່ຕ້ອງສ້າງສິ່ງ ສົ່ມພັນຮົກນໃນທາງທີ່ຖຸກທີ່ຂອບ ອຍ່າເອານ້າຍັກໜ້າເຂົ້າໃສກັນ ທີ່ຄົນໂບຮານພູດວ່າປັ້ນໜ້າຍັກໜ້າເຂົ້າໃສກັນ ປັ້ນໜ້າຍັກໜ້າ ເຂົ້າໃສກັນມັນກີ່ເປັນຍັກໜ້າທັງຄູ່ ໄມເທົ່າໄດ້ກີ່ຕ່ອຍກັນເວທີແຕກ ເທົ່ານັ້ນ ຕ້ອງໃສ່ໜ້າພະເຂົ້າໄປ ເອານ້າພະສວມເຂົ້າໄປ ຍື້ມເຂົ້າຫາກັນ ຈັບນື້ອຂອໂທະກັນ “ວັນນັ້ນຜມດ່າຄຸນມາກໄປ ມີຍື່ອຍ ຂອໂທະນະ” ມັນເຮືອນໂຍບາຍຈຶ່ງດ່າ ພູດກັນໄປ ດ່າກັນໄປກີ່ຕາມນໂຍບາຍ ເສົ່ງແລ້ວກີ່ເລີກກັນ ມັນຫຼັມມາ ຮ່ວມມື້ອກັນ ມາກີນຂ້າວໂຕະເດີຍກັນຕ່ອໄປ ໄມກື່ອສາ...ແລ້ວ ກີ່ແລ້ວກັນໄປ

ເຮືອງອົດົມມັນຜ່ານພັນໄປແລ້ວ ເຮົາມາຕັ້ງຕັ້ນຊີວິຕໃໝ່ ເພື່ອชาຕີບ້ານເມືອງ ເພື່ອປະເທສ ເພື່ອສ້າງສັງຄນໄທຢໃຫ້ ເຈີນູ້ກໍາວໜ້າເປັນປຶກແຜ່ນ ທັງດ້ານເศຽ່ງສູງ ການເມືອງ ສັງຄນ ອຍ່າງນີ້ມັນກີ່ດີກວ່າ

การที่จะทำอย่างนี้ได้ต้องลดทิภูมิความดันตัวให้มันน้อยลงไป อย่าเดินคับประตุ เข้าไปในที่ใดที่นี่ทำตัวลีบๆเข้าไปหน่อย เข้าไปด้วยการก้มๆ กราบๆ ยกมือไหว้คนทุกคนที่ได้พบปะ...มั่นคงสบายนี่

คนอ่อนน้อมั่นสบายนี่ คนแข็งนี่ไม่สบายนี่ เวลาเดินไปไหนตัวแข็งเป็นท่อนไม่มี มั่นจะสบายนอย่างไร เดินสบายนี่ พบรักษาไว้...สวัสดีครับ เมื่อยิมแย้มแจ่มใสใจมั่นสบายนี่ ต้องไปในรูปอย่างนั้นชีวิตจึงจะเป็นสุข

ดังที่กล่าวมาก็พอสมควรแก่เวลา ขอจบการแสดงป្លាក្យกถາไว้แต่เพียงนี้

ป្លាក្យกถາแสดง ณ วัดชลประทานรังสฤษ្សี ปากเกร็ด นนทบุรี

บันทึกการจัดพิมพ์

ธรรมสภา สถาบันบันลือธรรม ขอกราบมั่นสักการขอบพระคุณ
พระเดชพระคุณพระพวหมังคลาจารย์ หลวงพ่อปัญญานันทภิกขุ
องค์แสดงปาฐกถาธรรมในหนังสือชุด “คือ...ชีวิต” เป็นอย่างสูง อันเป็น
ปาฐกถาธรรมที่เมตตาแสดงแก่世人ชุน เป็นเรื่องที่อ่านเข้าใจง่าย แต่ทรง
คุณค่าและมีประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน

ธรรมสภาและสถาบันบันลือธรรม ได้จัดพิมพ์หนังสือชุดนี้ขึ้น
เป็นธรรมสักการะและอาเจริญบุชาพระคุณ แสดงถึงความเด่นของพ่อ
ปัญญานันทภิกขุ พระผู้มีเมตตาและมีพระคุณอย่างสูงยิ่งต่อธรรมสภา
อันเป็นการประกาศเกียรติคุณแห่งองค์แสดงปาฐกถาแห่งหนังสือชุดนี้

หนังสือชุด “คือ...ชีวิต” จัดพิมพ์จำนวน ๑๙ เรื่อง ดังนี้

เรื่องที่ ๑ คิดดี	เรื่องที่ ๒ พูดดี
เรื่องที่ ๓ ทำดี	เรื่องที่ ๔ คบคนดี
เรื่องที่ ๕ ไปสู่สถานที่ดี	เรื่องที่ ๖ ฐานของชีวิต
เรื่องที่ ๗ รู้จักตนเอง	เรื่องที่ ๘ การควบคุมจิต
เรื่องที่ ๙ เก็บความโกรธ	เรื่องที่ ๑๐ การปล่อยวาง
เรื่องที่ ๑๑ สุข ทุกข์ อุปทานใจ	เรื่องที่ ๑๒ จิตที่ฝึกดีแล้ว

ธรรมสภาได้รวบรวมหนังสือและสื่อธรรมะไว้บริการแก่ท่าน世人ชุน
จากสำนักพิมพ์และสำนักปฏิบัติธรรมทั่วประเทศ ท่านที่สนใจเลือกซื้อด้วยที่

ศูนย์หนังสือพระพุทธศาสนา

๒ - ๖ ถนนบำรุงราษฎร์ แขวงหัวรัตน์ ถนน ๑๐๑๙๐ โทร. (๐๒) ๔๔๑๑๖๐๔

- สถาบันบันลือธรรม กราบเรียนเชิญท่าน世人ชุนร่วมฟังพระธรรมเทศนา
ในรายการ พบพระ พบทธรรม ทุกวันเสาร์ ตั้งแต่เวลา ๑๕.๐๐ - ๑๗.๐๐ น.
ณ บริเวณห้องประชุมสถาบันบันลือธรรม อาคารศูนย์หนังสือพระพุทธศาสนา
世人ชุนที่สนใจสอบถามองค์บรรยายธรรมได้ที่ โทรศัพท์ (๐๒) ๔๔๑๑๕๓๕

ให้ถือว่าถ้าเมื่อมีเรื่อง "ได้" ก็ต้องมีเรื่อง "เสีย"
เมื่อ "มี" มันก็ต้องมีเรื่อง "ไม่มี" คุณกันตลอดเวลา
แต่ถ้าเมื่อได้ใจเราเข้าถึงสภาพว่า ไม่มีอะไรได้
ไม่มีอะไรเสีย เราที่เป็น "คนไม่ได้ไม่เสีย"

เหมือนกับนักการพนันถ้าชนะ...เมื่อมี "ชนะ" มันก็
ต้องมี "แพ้"

หลวงพ่อปัญญา นันทภิกขุ

WWW.THAMMASAPA.COM
ISBN : 978-974-09-3272-7

9 78974 0932727

ขอกราบขอบพระคุณแด่ทุกท่านที่สัมผัสนุน และสมทบทรัพจัดพิมพ์หนังสือธรรมะเล่มนี้
โปรดช่วยอุปถัมภ์ในการจัดพิมพ์เพื่อการเผยแพร่ธรรมะ ในราคาระลักษณะ ๒๐ บาท